

จุลสารมหา'ลัยแพะ

คลินิกสัตว์เคี้ยวเอื้อง

โรงพยาบาลปศุสัตว์นครศรีธรรมราช

คณะสัตวแพทยศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม

พ.ศ. 2561

บทบรรณาธิการ

จุลสารมหา'ลัยแพะฉบับนี้เป็นฉบับที่ 3 จัดอุประสงค์เพื่อเป็นสื่อระหว่างคลินิกสัตว์เคี้ยวเอื้อง โรงพยาบาลปศุสัตว์นครศรีธรรมราช คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย และพี่น้องเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะทุกท่าน เพื่อนำเอาองค์ความรู้ เทคโนโลยี หรือนวัตกรรมต่างๆ ตลอดจนตัวอย่างฟาร์มแพะของเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ การแปรรูปและการตลาดแพะ มานำเสนอแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน

โรคทางระบบหายใจที่พบในแพะภาคใต้

ภาคใต้ เป็นภูมิภาคที่มีช่วงฤดูฝนที่ยาวนานที่สุดในประเทศไทย จนมีคำกล่าวว่า “ฝน 8 แดด 4” ด้วยลักษณะภูมิอากาศอย่างนี้เอง จึงถือเป็นทั้งข้อดีและข้อเสียของพื้นที่ไปในตัว ข้อดีของการที่มีฝนตกตลอดทั้งปี คือ ทำให้พืชพันธุ์ธัญญาหารของสัตว์ต่างๆ สมบูรณ์ แต่ในขณะเดียวกันก็ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของเชื้อโรคได้หลายชนิด อีกทั้งยังโน้มนำให้แพะอ่อนแอได้ง่ายด้วย จึงเป็นผลให้พบปัญหาทางระบบหายใจเกิดขึ้นกับแพะ ในช่วงการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่หน้าฝน หรือช่วงที่ฝนตกอย่างต่อเนื่อง และหากมีปัจจัยแวดล้อมอื่น เช่น โรงเรือนแออัด สกปรก อากาศไม่ถ่ายเท มีกลิ่นแอมโมเนีย ฝุ่น ควัน ลมโกรกโดนตัวแพะโดยตรง หรือมีการเคลื่อนย้ายแพะ ก็จะมีผลทำให้แพะเครียดและมีการเกิดโรคทางระบบหายใจได้ง่ายมากขึ้น

โรคที่มักพบในช่วงดังกล่าวมี 2 ชนิดคือ

1. โรคปอดบวมจากเชื้อพาสเจอร์ลลา

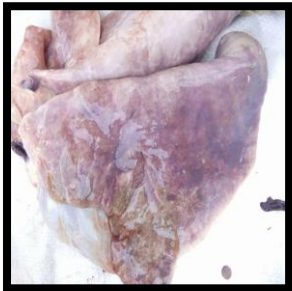
แพะมักมีอาการ ซึม เบื่ออาหาร มีไข้ ไอ มีน้ำมูก บวมบริเวณหัวถึงคอ อาจพบการตายอย่าง **เฉียบพลัน** อัตราการตายอาจสูงกว่า 5 เปอร์เซ็นต์ หากมีการผ่าซากจะพบลักษณะปอดอักเสบ ช้ำ มีจุดเลือดออก เนื้อปอดแข็งและจมน้ำ การรักษา ให้ยาปฏิชีวนะ(เพนโดสเตรป หรือเจนต้าไมซิน)ต่อเนื่อง 3 – 7 วัน และยาลดอักเสบ ลดไข้ (ไโดเฟโรน) 1 – 3 วัน

2. โรคเยื่อหุ้มปอดอักเสบติดต่อกัน

เกิดจากเชื้อไมโครพลาสมา แพะมักมีอาการ ซึม เบื่ออาหาร มีไข้ ไอ มีน้ำมูก หอบ หายใจลำบาก หัวตก ล้มนอน **ค่อยๆ ตาย** หลังจากแสดงอาการประมาณ 1 สัปดาห์ หากมีการผ่าซากจะพบลักษณะ เยื่อหุ้มปอดหนา ปอดช้ำ มีจุดเลือดออก เนื้อปอดไม่แข็งและลอยน้ำ การรักษา ให้ยาปฏิชีวนะ (เจนต้าไมซิน หรืออ็อกซี

ไซคลิน) ต่อเนื่องกัน 3 – 7 วัน และยาลดอักเสบลดไข้ (ไโดโฟโรน) 1 – 3 วัน

การจัดการควบคุมโรคที่ตั้นั้น เกษตรกรควรมีการแยกสัตว์ป่วยออกจากฝูงเพื่อทำการรักษาอย่างน้อย 2 สัปดาห์ และหากมีข้อสงสัยควรปรึกษาสัตวแพทย์ทันที อย่างไรก็ตาม การจัดการปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลให้แพะเกิดโรค ได้แก่ โรงเรือน ความสะอาด ลม ควัน เพื่อลดความเครียดและโอกาสเกิดโรคทางระบบหายใจของแพะ จึงมีความสำคัญมากที่สุดต่อการเลี้ยงแพะในพื้นที่ภาคใต้ ที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงฝนตกและอากาศชื้นไปได้เลย

โดย น.สพ.มรกต แสงรุ่ง คณิศวตว์เคี้ยวเอื้อง
โรงพยาบาลปศุสัตว์นครศรีธรรมราช คณะสัตวแพทยศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

โรคเต้านมอักเสบในแพะ

เต้านมอักเสบ เป็นปัญหาที่พบได้ทั่วไปในฟาร์มแพะ สาเหตุหลักของการเกิดเต้านมอักเสบมาจากการติดเชื้อแบคทีเรีย เช่น *Staphylococcus* และ *Streptococcus agalactiae* ซึ่งพบได้มากที่สุด แต่อาจเกิดจากเชื้อราหรือยีสต์ก็ได้ การเกิดโรคมักทั้งแบบไม่แสดงอาการ ซึ่งไม่สามารถสังเกตเห็นได้ด้วยตาเปล่า และแบบแสดงอาการสามารถสังเกตเห็นได้จากลักษณะของเต้านมที่ผิดปกติไป บวม แดง ร้อน แข็ง แม่แพะแสดงอาการเจ็บเมื่อลูกแพะดูดนม ลักษณะของน้ำนมที่ปรากฏออกมานั้นเป็นก้อนหรือเกร็ดนมปนออกมา หรือออกมาเป็นครีมข้นคล้ายหนอง สีของน้ำนมเปลี่ยนไปเป็นสีเหลืองใส หรือปนเลือด หากไม่มีการรักษาและการจัดการที่ดี เต้านมนั้นจะสร้างน้ำนมได้น้อยลง หรือไม่สามารถสร้างน้ำนมได้อีก และจะติดไปยังตัวอื่นๆ โดยติดไปกับมือของผู้รีดนม หรืออุปกรณ์รีด

นมและบริเวณพื้นคอกที่มีการปนเปื้อนของเชื้อ การตรวจวินิจฉัยที่เกษตรกรสามารถทำได้ในฟาร์ม คือ การตรวจด้วยน้ำยาซีเอ็มที (California mastitis test) การรักษาโรคเต้านมอักเสบที่เกิดจากเชื้อแบคทีเรียนิยมให้ยาปฏิชีวนะ (Penicillin G) ร่วมกับยาลดปวดลดอักเสบ (Phenylbutazone) และทำการรีดนมที่เสียออกทุกวัน หลังการรีดนมเสร็จจุ่มหัวนมด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อ เช่น โพวิโดนไอโอดีน ส่วนการป้องกันโรคเน้นความสะอาดของโรงเรือน และทำการคัดทิ้งแม่แพะที่เกิดปัญหาเต้านมอักเสบเรื้อรังออกจากฝูง

		
ลักษณะเต้านมที่บวม แดง	ลักษณะน้ำนมเป็นครีมข้นปนเลือด	การตรวจด้วยน้ำยาซีเอ็มที

โดย สพ.ญ.ภรณ์ทิพย์ ทองมณี คลินิกสัตว์เคี้ยวเอื้อง
โรงพยาบาลปศุสัตว์นครศรีธรรมราช คณะสัตวแพทยศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

ที่ปรึกษา : ศ.กิตติคุณ พิระศักดิ์ จันทรประทีป

รศ.ประชีพ ชูพันธ์

นายชวน ภูเก้าล้วน

น.สพ.สิริศักดิ์ ชีช้าง

ผศ.น.สพ.ธีระวิทย์ จันทรทิพย์

บรรณาธิการ : ผศ.น.สพ.ธีระวิทย์ จันทรทิพย์

กองบรรณาธิการ : สพ.ญ.ภรณ์ทิพย์ ทองมณี

น.สพ.มรกต แสงรุ่ง

นางสาวสุกัญญา ชูใจ

น.สพ.จตุรพัฒน์ คำแป้น

นางสาวสุนิสา นวลมะโน

โร ง พ ย า บ า ล ป ศ สัตว์
คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย
วิทยาเขต นครศรีธรรมราช
133 หมู่ 5 ต.ทุ่งใหญ่ อ.ทุ่งใหญ่ จ.นครศรีธรรมราช
80240 โทร 086-4799817